

การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดมหาสารคาม

The Development of Guidelines to Enhance Teacher Competency
in Learning Management under Non-Formal and Informal Education
Centre in Maha Sarakham Province

ศิริประภา หลงพินาย¹

สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) สืบเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพ ที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม 3) พัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม การวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือระยะที่ 1 สืบเคราะห์ องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ครู สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 167 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าลำดับความต้องการจำเป็นปรับปรุง (ดัชนี PNImodified) ระยะที่ 3 พัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัด มหาสารคาม ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ 25 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้ จำนวน 6 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 7 ตัวชี้วัด 3) องค์ประกอบ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 ตัวชี้วัด และ 4) องค์ประกอบด้านการ วัดและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 8 ตัวชี้วัด

2. สภาพปัจจุบันในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการ ศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ใน ระดับปานกลางทุกด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

¹นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²รองศาสตราจารย์ คณะบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองลงมา คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้านสื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างสมรรถนะ ครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านสื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีเพียง ด้านเดียวที่อยู่ในระดับมาก คือ การออกแบบการเรียนรู้

3. แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่าประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การออกแบบการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) สื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผลการประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความสอดคล้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ : การพัฒนาครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this research were : 1) to synthetic components and indicators of teacher competency in learning management for Non-Formal and Informal Education Centre in Maha Sarakham Province 2) to study the present situation and requirement of teacher competency in learning management for Non-Formal and Informal Education Centre in Maha Sarakham Province and 3) to developing the guideline of teacher competency in learning management for Non-Formal and Informal Education Centre in Maha Sarakham Province . This research is divided in to 3 periods of time are : 1. to synthetic components and indicators of teacher competency in learning management by analyze and synthesis the material of documents and related researches 2. to study the present situation and requirement of teacher competency in learning management for Non-Formal and Informal Education Centre in Maha Sarakham Province. The sample group is teacher in Non-Formal and Informal Education Centre in Maha Sarakham Province for 167 people by using questionnaires. Statistics is modified priority needs index (PNImodified) 3. to developing the guideline of teacher competency in learning management for Non-Formal and Informal Education Centre in Maha Sarakham Province. The key informants are 7 administrators of Non-Formal and Informal Education Centre in Maha Sarakham Province. The instrument is in-depth interviews by analyze the material.

The research finding were as followed

1. The components and indicators of teacher competency in learning management for Non-Formal and Informal Education Centre in Maha Sarakham Province consist of 4 components with 25 indicators 1) Learning management design with 6 indicators 2) Learning management and concentrate in learners with seven indicators 3) Innovation communication management with four indicators and 4) Measure and assessment of studying with eight indicators.

2. The present situation of teacher competency in learning management for Non-Formal and Informal Education Centre in Maha Sarakham Province, as a whole and as an individual aspect was at moderate level. Ranging from high to low mean were the learning management and concentrate in learners had the same mean as the measure and assessment of studying, the learning management design had the same mean as the innovation communication management. The requirement of teacher competency in learning management for Non-Formal and Informal Education Centre in Maha Sarakham Province, as a whole was at the highest level and as an individual aspect was at the highest level for 3 components. Ranging from high to low mean were the innovation communication management, the learning management and concentrate in learners had the same mean as the measure and assessment of studying. Only the learning management design was at the high level.

3. The guideline to enhance teacher competency in learning management for Non-Formal and Informal Education Centre in Maha Sarakham Province were found to have 4 aspects consisting of 1) Learning management design 2) Learning management and concentrate in learners 3) Innovation communication management and 4) Measure and assessment of studying. The results of properly assessment to act in keeping with the codes of possible enriching proficiency for teacher competency in learning management for Non-Formal and Informal Education Centre in Maha Sarakham Province is found that the proficient instructor for learning generally is properly and conform to the possibility in the highest level.

Keyword : Non-Formal and Informal Education Teacher development, Teacher competency in learning management

บทนำ

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความเจริญงอกงามของมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมที่ดี ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ เพื่อวางรากฐานของชีวิต (สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชย์, 2542 : 149) การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา “คน” ให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งโดยทั่วไปมักคิดว่าการศึกษาคือ การเรียนรู้ในโรงเรียนหรือสถาบัน การศึกษาเท่านั้น แท้ที่จริงแล้วการเรียนรู้ในโรงเรียนหรือในสถาบัน การศึกษาเป็นเพียงเสี้ยวเดียวของการศึกษาในชีวิตมนุษย์ ระบบการศึกษาที่เอื้อให้คนเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริงนั้น จึงประกอบด้วยการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สุนทร สุนันท์ชัย, 2544 : 38) ซึ่งการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยมีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนโดยตรง สำหรับกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาสพลาดหรือขาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ฝึกทักษะ และพัฒนาเจตคติ เพื่อการดำเนินชีวิตที่มีความสุขสมควรตามอัตภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ (ชลทิพย์ เอี่ยมสำอาง และคณะ, 2551 : 27)

การจัดการศึกษานอกระบบนี้ บุคลากรหลักในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและครู กศน. ตำบล/เขต ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ จัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทุกประเภท พร้อมทั้งให้บริการสื่อสารการเรียนการสอนแก่นักศึกษาและประชาชน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ

และการศึกษาสายอาชีพ ส่งเสริมสนับสนุน อำนวยความสะดวก และประสานงานเครือข่าย หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ชุมชน สถานประกอบการ และประชาชนให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนหรือ กศน. ตำบล/เขต จัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2552 : 64-67) ซึ่งการพัฒนาสมรรถนะครูให้มีทักษะด้านการจัดการเรียนรู้และมีความพร้อมที่จะใช้ศักยภาพ ความสามารถในการที่จะบรรลุเป้าหมายตามที่มุ่งหวังเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยการบริหารจัดการสมรรถนะหรือขีดความสามารถของบุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ความสามารถในระดับสูงนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องเปิดใจถึงวิธีในการบริหารจัดการความสามารถของบุคลากร และจะบริหารอย่างไรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร (สุพรรณ เอี่ยมวิจารณ์, 2548 : 51) ซึ่งสมรรถนะเป็นมาตรฐานและเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การบริหารงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะ จะเป็นตัวบ่งบอกว่า ถ้าเราต้องการจัดการเรียน การสอน การบริหาร หรือการนิเทศการศึกษาให้ประสบความสำเร็จและบรรลุผลตามเป้าหมายจะต้องใช้บุคคลที่มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะด้านใดบ้างเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะความสามารถในด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารและครูในสถานศึกษานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเกี่ยวพันโดยตรงกับการจัด กระบวนการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2549 : 1) แต่จากการประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ในช่วงปี พ.ศ. 2551 – 2555 ในด้านความพร้อมของบุคลากรของสำนักงาน กศน. พบว่า ความพร้อมของบุคลากรมีน้อยลง เห็นได้จากอัตรากำลังที่เป็นลูกจ้างประจำชั่วคราวมีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งบ่อย อันเนื่องมาจากความมั่นคงของการทำงาน เป็นเหตุให้บุคลากรไม่ได้รับการพัฒนาตนเองในการเข้าสู่งานที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ อีกทั้งยังบุคลากรที่มีความรู้ เฉพาะด้าน เฉพาะสาขา ที่มีความเชี่ยวชาญมีจำนวนน้อย ข้าราชการในสถานศึกษาน้อย ซึ่งหน่วยที่เล็กที่สุดในการ จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยก็คือศูนย์ กศน. ตำบล ซึ่งมีครู กศน. ตำบลเพียงคนเดียวที่ปฏิบัติ หน้าที่ด้วยภาระหน้าที่ความรับผิดชอบจำนวนมาก ทำให้ไม่มีเวลาพัฒนาตนเอง ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานไม่ ประสพผลสำเร็จเท่าที่ควร จึงจำเป็นต้องเร่งสร้างพัฒนากระบวนการเรียนรู้ทั้งระบบ ทั้งในแง่นโยบาย หลักการ ระบบ การทำงาน โครงสร้างการบริหารจัดการ งบประมาณ ให้เพียงพอต่อการสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการ ศึกษาอย่างกว้างขวางทั่วถึง เป็นธรรมและมีคุณภาพของประชาชน โดยการพัฒนาศักยภาพผู้ปฏิบัติงาน ครู กศน. ด้วย กระบวนการระบบพี่เลี้ยง ทั้งจากผู้รู้และผู้ที่มีประสบการณ์ภายในองค์กรและภายนอกองค์กร สนับสนุนส่งเสริมทรัพยากร การเรียนรู้การพัฒนาเทคโนโลยีการเรียนรู้ รวมทั้งควมมีระบบการกำกับติดตามและประเมินผล (สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล และคณะ, 2557 : 84) และในการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อลดปัญหาของครู ด้านความรู้ในศาสตร์การสอนและการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ ประเด็นที่ควรจะนำมาพิจารณา ประกอบกันคือครูควรได้รับการพัฒนาในแนวทางที่เสริมสร้างสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพราะเป็นการ เสริมสร้างให้ครูประสบผลสำเร็จในด้านการปฏิบัติงานในฐานะบุคลากรทางการศึกษาและครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ ในการที่จะถ่ายทอดความรู้และฝึกฝนทักษะให้แก่ผู้เรียน (ชนกพร จุฑาสงษ์, 2559 : 4) เนื่องจาก ครู กศน. นั้นไม่ได้ทำ หน้าที่เป็นผู้สอนเนื้อหาความรู้วิชาเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเป็นผู้แนะนำวิธีแสวงหาความรู้ให้แก่ผู้เรียนและเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งยังต้องสามารถให้การปรึกษาและคำแนะนำแก่ผู้เรียน ทั้งในด้านการศึกษา อาชีพ และทักษะชีวิต เป็นผู้ประสานงาน มีส่วนในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยในชุมชน สนับสนุนและบูรณาการเนื้อหาสาระหลักสูตรและกิจกรรมชุมชน และมีภารกิจในการจัด กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตร ตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการ วัดและประเมินผล (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2546 : 17) และจากรายงานผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม พบว่าสภาพการ ดำเนินงานบางประการของครู กศน.ตำบล ยังไม่สัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ภารกิจตามหน้าที่ครู กศน. ตำบล และบทบาท ของ กศน. ตำบล อาทิ การประสานงานภาคีเครือข่าย การจัดกิจกรรมทางการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนต่ำกว่าเกณฑ์

ในบางรายวิชา การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง ครูขาดทักษะในการสอน เนื่องจากไม่ได้จบการศึกษาในสาขาทางการศึกษา ครูขาดทักษะด้านระบบธุรการ เป็นต้น (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม, 2557 : 10) ซึ่งจากข้อมูลข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จึงมีความสนใจศึกษาและวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองให้ก้าวไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างเข้มแข็งจริงจัง และดำเนินงานด้านการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพในการจัดการศึกษาทุกระดับต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม” ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยใช้วิธีแบบผสมวิธี (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ทั้งอดีตปัจจุบัน และผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 167 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าลำดับความต้องการจำเป็นปรับปรุง (ดัชนี PNImodified) โดยเรียงลำดับความสำคัญของค่าที่ได้

ระยะที่ 3 พัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารบันทึกการสัมภาษณ์ของผู้จัดบันทึกและเอกสารจากการถอดเทปโดยสรุปใจความจากเอกสาร ความถี่ของคำและเนื้อหาที่สนใจซึ่งคำนึงถึงสถานการณ์ของการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่าสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ 25 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้ จำนวน 6 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 7 ตัวชี้วัด 3) องค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 ตัวชี้วัด และ 4) องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 8 ตัวชี้วัด

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า

2.1 สภาพปัจจุบันในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้าน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมาคือด้านการออกแบบการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้าน สื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้

2.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านสื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้าน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีเพียงด้านเดียวที่อยู่ในระดับมาก คือ การออกแบบการเรียนรู้

2.3 ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ตามลำดับ

3. แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การออกแบบการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) สื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ผลการประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทาง เสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความสอดคล้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน

อภิปรายผล

1. สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ 25 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านการออกแบบการเรียนรู้ จำนวน 6 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำนวน 7 ตัวชี้วัด 3) องค์ประกอบด้านการใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 ตัวชี้วัด และ 4) องค์ประกอบด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 8 ตัวชี้วัด ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 8 - 9) ได้กำหนดกรอบสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอน สมรรถนะที่ 1 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการวัดประเมินผลการเรียนรู้

2. สภาพปัจจุบันในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้าน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้าน สื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนมองว่าสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ยังไม่อยู่ในระดับดีนั้น เนื่องจากครูมีภาระหน้าที่ มุ่งงานด้านเอกสารเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งนโยบายทางการศึกษาหลักสูตรก็มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย จึงทำให้ผลการเตรียมความพร้อมของครูยังไม่เป็นที่น่าพอใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชุติพร เพ็ญจันทร์ (2556 : 77-80) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐานของครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐานของครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับปัญหาตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการสอนเสริม ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการพบกลุ่ม ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ต่อเนื่องและด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการทำโครงการ ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ส่วนใหญ่เป็นพนักงานราชการ วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่ไม่จบทางด้านการศึกษา ได้ปฏิบัติตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐานไว้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับผู้เรียน จึงเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และผลการศึกษาของ ชนกวร จุฑาสงษ์ (2559 : 257-261) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่าสภาพปัจจุบันของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวัดและประเมินผล องค์ความรู้ตามสาระการเรียนรู้ การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ การสร้างและพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้แก่ การฝึกอบรม/ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การให้ดูงานนอกสถานที่ การสอนงาน การศึกษาด้วยตนเอง การระดมสมอง และการประชุมกลุ่มย่อย

สภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 3 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านสื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีเพียงด้านเดียวที่อยู่ในระดับมาก คือ การออกแบบการเรียนรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัยนาท พลอยบุตร (2559 : 111-114) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า การสร้างและพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การออกแบบการเรียนรู้ และการใช้และพัฒนา สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ และระบุว่าผลปรากฏเช่นนี้ เพราะกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดกรอบมาตรฐานในการพัฒนาเด็กนักเรียนในระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นบุคลากรของชาติ ที่มีความรู้ ความสามารถในการปรับตัว ช่วยเหลือตนเอง และมีทักษะชีวิตที่ดีมีความสุขเป็นที่พึงของครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติได้ จึงทำมาตรฐานคุณวุฒิสาขาหรือสาขาวิชาทางครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ให้มีความสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในการพัฒนาผู้เรียนวิชาชีพครูออกไปเป็นบุคลากรทางการศึกษา สรุปได้ว่าครูควรจะมีสมรรถนะความเป็นมืออาชีพ ด้วยการเรียนรู้ให้ครอบคลุมในหมวดวิชาต่าง ๆ ได้แก่ วิชาศึกษาทั่วไป เช่น คุณธรรมจริยธรรม สิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจ เป็นต้น วิชาชีพครูเช่น ความรู้วิชาชีพครู การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบและการจัดการเรียนรู้ การสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา การวัดและประเมินผลการศึกษา และวิชาเฉพาะด้าน เช่น วิชาเอกการประถมศึกษา หรือภาษาไทยที่ต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชา และมีทักษะในการจัดการเรียนรู้

3. แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การออกแบบการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) สื่อและนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ และ 4) การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นกมลนที เจริญสุข (2555 : 152-168) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการก้าวสู่การเป็นประชาคม พบว่ามีข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะใน 4 ด้าน คือ 1) สมรรถนะด้านการพัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ 2) สมรรถนะด้านการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ 3) สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล 4) สมรรถนะองค์รวม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างกระแสการเปลี่ยนแปลง กระตุ้นการเปลี่ยนแปลง และกำหนดทิศทางการตัดสินใจ จากผลการจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับครู มีจุดเน้นที่การพัฒนาตนเองของครู โดยครูต้องเกิดความตระหนัก เพื่อนำการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสมรรถนะของครูเอง อาทิ จากการอ่านบทความ ข่าวสาร วารสารทางวิชาการ จะเป็นการพัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเพื่อมาจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ นันทกา วารินัน (2557 : 9-10) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอยะหา เขต 2 พบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้านคือ การสร้างและพัฒนาหลักสูตร ความสามารถในการสื่อสารที่สอน การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้และพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งหลักการของรูปแบบมี 4 หลักการ คือ (1) สนองความต้องการของผู้รับการพัฒนา (2) การยืดหยุ่นของกระบวนการและวิธีการ (3) การมีส่วนร่วมของผู้รับการพัฒนา (4) ความแตกต่างระหว่างบุคคล

ผลการประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความสอดคล้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์ (2559 : 108) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าผลการประเมินแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมมีความสอดคล้องความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดีโดยการพิจารณาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาซึ่งได้นำเอาข้อมูลจากผลการศึกษาผนวกกับผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมาเป็นข้อมูลในการสร้างแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา อีกทั้งเมื่อเห็นองค์ประกอบการดำเนินงานวิธีดำเนินการ และผลการดำเนินงาน ทำให้สามารถตัดสินใจที่จะประเมินออกมาได้ว่าแนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้นมีความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับ ชรอยวรรณ ประเสริฐผล (2556 : 43) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา องค์ประกอบที่ 2 วิธีการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา องค์ประกอบที่ 3 เงื่อนไขแห่งความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา และผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาพบว่า ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารและครู ควรตระหนัก และให้ความสำคัญกับการปฏิบัติตามองค์ประกอบของแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนรู้

1.2 ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม ควรมีการนำแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในจังหวัดมหาสารคาม ไปให้ครูผู้สอนได้ทดลองใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมาย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยและพัฒนาต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการนำแนวทางทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

2.2 ควรมีการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา เพื่อหารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียนและสถานศึกษาต่อไป

2.3 ควรพิจารณาและศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่อาจเป็นปัญหาและอุปสรรคในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ ในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2544). *การศึกษาตามอัธยาศัย“แนวความคิดและประสบการณ์”*. ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย. กรุงเทพฯ : แพลนพับลิชชิ่ง.
- จารุวรรณ ศิลปรัตน์. (2548). *การพัฒนารูปแบบเสริมพลังการทำงานเพื่อพัฒนาศักยภาพการเป็นนักวิจัยของครูอนุบาล*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยนาท พลอยบุตร. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชนกพร จุฑาสงษ์. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชรอยวรรณ ประเสริฐผล. (2556). *รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูใหม่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 15 (ฉบับพิเศษ).
- ชลทิพย์ เอี่ยมสำอาง และคณะ. (2551). *การศึกษาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการศึกษานอกระบบโรงเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคกลาง.
- ชูลีพร เพ็ญจันทร์. (2556). *การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐานของครูการศึกษานอกระบบ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยภูมิ*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นภมณฑ์ เจียมสุข. (2555). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในการก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทกา วารินิน. (2557). “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2”. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*. 7 (2) : 1-13 ; พฤษภาคม – สิงหาคม.
- วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์. (2559). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). *มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- สุนทร สุนันท์ชัย. (2544). *เอกสารสอนชุดวิชาการศึกษาดูชีวิตและการศึกษานอกระบบ*. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- สุบรรณ เอี่ยมวิจารณ์. (2548). “การจัดการขีดความสามารถ (Competency) ของบุคลากร : หัวใจสำคัญของการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทย”. *วารสารบัณฑิตศึกษา*. 2 (6) : 51.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุลและคณะ. (2557). “การประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงาน กศน”. ตามแนวพระราชบัญญัติส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551”. *วารสารครุศาสตร์*. 41(3) : 74-92 กรกฎาคม – กันยายน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2549). *หลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูให้มีหรือเลื่อนเป็นวิทยฐานะชำนาญการพิเศษและเชี่ยวชาญ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2552). *คู่มือการดำเนินงาน กศน. ตำบล*. กลุ่มแผนงานสำนักงาน กศน. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม. (2557). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557*. มหาสารคาม : ม.ป.พ.